

Ioniță APOSTOLACHE

Editori:

Lucian DINDIRICĂ

**MITROPOLIA OLTENIEI,
Arhiepiscopia Craiovei**

**ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ CULTUL EROILOR „REGINA MARIA”,
Centrul de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa”
al Filialei Județene „Matei Basarab” - Vâlcea**

**IN MEMORIAM NESTOR VORNICESCU,
MITROPOLITUL OLTENIEI**

-90 de ani de la naștere, 1927-2017-

cu binecuvântarea

*†Dr. Irineu,
Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei*

- volum omagial coordonat de Eugen Petrescu -

EDITURA UNIVERSITARIA

**EDITURA MITROPOLIA
OLTENIEI**

CRAIOVA, 2017

Coordonator: Eugen Petrescu;

Editori: Pr. lect. dr. Ioniță Apostolache, Dr. Lucian Dindirică;

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

In memoriam Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei : 90 de ani de la naștere : 1927-2017 / ed.: Ioniță Apostolache, Lucian Dindirică ; cu binecuvântarea dr. Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei ; volum omagial coord. de Eugen Petrescu. - Craiova : Universitaria : Editura Mitropolia Olteniei, 2017
Conține bibliografie
ISBN 978-606-14-1345-4
ISBN 978-606-731-040-5

I. Apostolache, Ioniță (ed.)
Dindirică, Lucian (ed.)
Petrescu, Eugen (coord.)

2

Tehnoredactor și grafician: Denisa Barbu
Viorel Pîrligras

Traducător în limba engleză: Mihail Rogojinaru;

Corector: Drd. Doru Marcu;

Prefațator: † Dr. Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei;

Autori: Ioniță Apostolache, Cezar Avram, Marian Barbu, Jean Băileșteanu, Lilian Botnaru, Nicolae State-Burluși, Dumitru Cauc, Petre Cichirdan, Dinică Ciobotea, Ion Coconețu, Viorel Diaconu, Constanțiu Dinulescu, Stelian Titus Gomboș, Petre Gigea-Gorun, Constantin Mănescu-Hurezi, Ana-Maria Iancu, Mite Măneanu, Nicolae Moga, Octavian Moșin, Tudor Nedelcea, Andrei Popete-Pătrașcu, Eugen Petrescu, Toma Rădulescu, Tudor Rățoi, Mihail Rogojinaru, Ștefan Stăiculescu, Liviu Turaiche, Marius Turaiche, Radu Ștefan Vergatti.

„Ca și alte Biserici creștine, Biserica noastră, înțelegându-și misiunea de slujire a poporului, și-a însușit năzuințele de viață ale poporului, și-a făurit un chip propriu, potrivit cu chipul neamului nostru. Poporul român nu a putut accepta niciodată stăpânirea străină, având o adevărată vocație a libertății, așa cum are vocația păcii. Această trăsătură definitivă a caracterului poporului, deci și a credincioșilor noștri, a determinat și întărirea autonomiei bisericești de-a lungul timpului. Luptele duse de poporul nostru pentru a-și apăra ființa sa națională, unitatea sa, nu puteau să nu se răsfrângă și în viața religioasă a credincioșilor noștri. Conștiința ortodoxiei noastre și conștiința noastră națională sunt două laturi inseparabile ale ființei noastre de români și de creștini.”

(†Dr. Nestor Vornicescu - Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, *Biruit-au gândul. Studii de teologie istorică românească*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 1990, p. 12-13).

Tabla auctorială

† **IPS Irineu Popa (Craiova, Dolj):** Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române; teolog, doctor în teologie; profesor universitar, academician.

* *

Ioniță Apostolache (Craiova, Dolj): preot lect. univ. dr., cadru didactic titular la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova pe disciplina Apologetică – Teologie Fundamentală; slujitor la Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” – Obedeanu din Craiova.

Cezar Gabriel Avram (Craiova, Dolj): istoric, doctor în istorie; profesor universitar; director al Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române.

Marian Barbu (Craiova, Dolj): filolog, doctor în filologie; critic și istoric literar, romancier, poet și publicist; profesor la Colegiul Național „Frații Buzești” din Craiova (1964-1999); membru al Uniunii Scriitorilor și al Uniunii Ziariștilor din România.

Jean Băileșteanu (Craiova, Dolj): romancier, editor; director al Editurii MJM Craiova; membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Lilian Botnaru (Lozova, Republica Moldova): primar al comunei Lozova, raionul Strășeni, Republica Moldova.

Dumitru Cauc (Valea cu Apă, Fărcășești, Gorj): doctor în istorie; profesor la Școala Gimnazială „Victor Popescu” - Valea cu Apă, comuna Fărcășești, județul Gorj.

Petre Simion Cichirdan (Râmnicu-Vâlcea, Vâlcea): artist plastic, poet, publicist, editor; fondator și director al Editurii Intol Press și al revistelor „Cultura vâlceană” și „Povestea vorbii”, Râmnicu-Vâlcea.

Dinică Ciobotea (Craiova, Dolj): istoric, doctor în istorie; profesor universitar; membru al Societății de Științe din România - Filiala Dolj, coordonator Științific al Centrului de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Ion Coconețu (Novaci, Gorj): teolog, doctorand în istorie; preot la Parohia Novaci, județul Gorj.

Viorel Diaconu (Pietrari, Vâlcea): teolog; publicist; preot paroh la parohia Pietrari de Sus, comuna Pietrari, județul Vâlcea.

Constațiu Dinulescu (Craiova, Dolj): istoric, doctor în istorie; conferențiar universitar la Facultatea de Științe Sociale a Universității din Craiova și președinte al Societății de Științe Istorice din România - Filiala Dolj.

Petre Gigea (Gorun, supranume literar; Craiova, Dolj): doctor în științe economice, profesor universitar; scriitor; primar al Craiovei (1964-1968), ministru al finanțelor (1981-1986), guvernator la România Fondul

Monetar Internațional și la Banca Mondială (1981-1986), ambasador al României la Paris și la UNESCO (1986-1989).

Stelian Titus Gomboș (București): teolog, doctor în teologie; consilier superior în cadrul Secretariatului de Stat pentru Culte din cadrul Guvernului României.

Ana-Maria Iancu (București): istoric, doctor în istorie; cercetător științific în cadrul Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I.C. Brătianu” al Academiei Române.

Mite Măneanu (Drobeta-Turnu Severin, Mehedinți): istoric, arhivist, doctor în istorie; președintele Societății Culturale „Porțile de Fier”, Drobeta-Turnu Severin.

Constantin Mănescu (Hurezi, supranume literar; Horezu, Vâlcea): teolog, doctorand în istorie; preot paroh la Parohia Horezu II – Urșani, din Arhiepiscopia Râmnicului; președinte al Filialei „Petre Petria” Vâlcea, a Ligii Scriitorilor Români, președinte al Subfilialei „Cultul Eroilor” Horezu, din cadrul Filialei Județene „Matei Basarab” Vâlcea, a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Nicolae Moga (Voineasa, Vâlcea): teolog; preot paroh la Parohia Voineasa, protopop al Protopopiatului Râmnicu-Vâlcea din Arhiepiscopia Râmnicului; președinte al Subfilialei „Cultul Eroilor” Voineasa, din cadrul Filialei Județene „Matei Basarab” Vâlcea, a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Octavian Moșin (Chișinău, Republica Moldova): teolog, doctor în teologie; conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău; preot paroh la Parohia „Întâmpinarea Domnului” - Chișinău, din cadrul Mitropoliei Chișinăului și a Întregii Moldove.

Tudor Nedelcea (Craiova, Dolj): filolog, doctor în filologie; critic și istoric literar, istoric al culturii; cercetător științific I în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române.

Andrei Popete-Pătrașcu (București): istoric; profesor de istorie la Școala Gimnazială „Mexic” București; membru în Biroul Executiv al Societății de Științe Istorice din România, vicepreședinte al Filialei București a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, președinte al Asociației Cultural-Istorice „Dumitru și Maria Pleniceanu” Târgu-Jiu.

Eugen Petrescu (Râmnicu-Vâlcea, Vâlcea): istoric; editor; fondator și director al Centrului de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” al Filialei Județene „Matei Basarab” Vâlcea, a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și președinte al filialei.

Toma Rădulescu (Craiova, Dolj): istoric, doctor în istorie; muzeograf, șef secție la Muzeul Olteniei din Craiova (1974-2012).

Tudor Rățoi (Drobeta-Turnu Severin, Mehedinți): istoric, arhivist, doctor în istorie; conferențiar universitar; șeful Serviciului Județean Mehedinți al Arhivelor Naționale.

Mihail Rogojinaru (Râmnicu-Vâlcea): filolog, doctorand în filologie; secretar executiv al Filialei Județene „Matei Basarab” Vâlcea, al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Nicolae State (Burluși, supranume literar; „Badea Cârțan contemporan”; Râmnicu-Vâlcea, Vâlcea): teolog; publicist, editor; preot paroh la Parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena” Râureni, Râmnicu-Vâlcea; membru al Forumului Cultural al Râmnicului.

Ștefan Stăiculescu (Nicolae Bălcescu, Vâlcea): filolog, profesor; director al Complexului Cultural Național Constantin Brâncuși din Târgu-Jiu (1994-1996).

Liviu Turaiche (Craiova, Dolj): doctornd în istorie; colonel; adjunct al comandantului Brigăzii de Jandarmi Mobilă „Frații Buzești” Craiova (2013-2014) din cadrul Inspectoratului General al Jandarmeriei Române.

Marius Turaiche (Craiova, Dolj): medic militar, doctor în medicină; colonel în rezervă (2016); artist plastic; medic primar boli interne la Centrul Medical Județean al Ministerului Afacerilor Interne Dolj (1990-2016).

Radu Ștefan Vergatti (București): istoric, doctor în istorie; profesor universitar; membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România.

PREDOSLOVIE

Mitropolitul Nestor Vornicescu, ucenic al Părinților daco-romani

Vrednicul de pomenire mitropolit Nestor Vornicescu (1 octombrie 1927-17 mai 2000) se înscrie în bărbații de seamă ai Bisericii noastre Ortodoxe Române, lăsând o moștenire considerabilă și pilduitoare pe străvechile noastre meleaguri oltenești. Coordonatele activității sale arhieresti sunt deopotrivă complexe și inepuizabile ca valoare, profunzime și relevanță în contextul actual al vieții bisericești. Mai mult, figura sa magistrală de cărturar și slujitor neobosit al slovei strămoșești îl descoperă pe marele nostru înaintaș astăzi, la nouă decenii de la nașterea sa pământească, deopotrivă prezent și lucrător, cu toate că, prin rânduiala lui Dumnezeu, ni s-a făcut veghetor și rugător în ceruri.

Părintele nostru mitropolit Nestor Vornicescu a rămas de-a pururea viu în conștiința Bisericii Străbune. A slujit Sfântul Altar cu dragoste desăvârșită. A fost apropiat de preoți, de călugări și de credincioși, adunând în simțirea sa românească dimensiunea veșnică a unei existențe autentic ortodoxe. A fost mereu preocupat de gândul și convingerea că neamul românesc s-a plămădit în tinda Bisericii, altoit pe rugăciunea Sfântului Andrei și a celorlați sfinți daco-romani. În același timp, cu toate că ar fi multe de amintit atunci când vorbim despre acest bărbat ilustru al Bisericii noastre, însemnările sale patristice poartă o relevanță cu totul aparte. În ele descoperim un testament viu de credință, nădejde și dragoste în ceea ce este cu adevărat quintesența neamului românesc.

Preocupările de cercetare dezvoltate de părintele mitropolit în decursul activității sale cărturărești au focusat îndeosebi pe câteva culoare bine definite. Începând cu „literatura patristică veche”, condeiul părintelui mitropolit a însemnat neobosit în miile de pagini argumentul identității noastre naționale. Din treaptă în treaptă, vlădica a descoperit adevăratul loc al credinței ortodoxe în istorie, confirmând rădăcinile creștine ale strămoșilor daco-romani. Ca într-un testament, venerabilul ierarh trezește și astăzi autenticul unei mărturisiri de credință, altoite pe esența de viețuire a neamului nostru, din cele mai vechi începuturi ale sale. De aceea suntem îndreptățiți să credem că resortul acestor convingeri, înveșnicite în scrierile părintelui mitropolit, vin dintr-un suflet nobil de român adevărat. De acolo, din Lozova natală, mitropolitul nostru și-a luat dorul neamului său drept legământ și a venit cu el până în Oltenia, unde l-a lăsat să crească și să dea roade.

În cele ce urmează, vom stărui asupra preocupărilor cărturărești pe care mitropolitul Nestor Vornicescu le-a închinat moștenirii „primelor

scrieri patristice în literatura noastră”¹ și implicit „desăvârșirii unității noastre naționale”.²

Argumentul istoric reprezintă pentru mitropolitul Nestor Vornicescu principala raportare atunci când vine vorba de susținerea ideilor sale. Pentru Înaltpreasfinția Sa începuturile etnogenezei noastre românești sunt strânse legate de interacțiunea dintre credință și cultură, două dintre elementele de profunzime pe care s-a alțit dintru început neamul românesc. La întrepătrunderea dintre cele două epoci (păgână și creștină), dovada cea mai cuprinzătoare a existenței creștinismului pe meleagurile noastre se întemeiază pe o „necesitate logică”. Cu alte cuvinte, „continuitatea autohtonă în Dacia este confirmată și prin aceea că pătrunderea creștinismului de timpuriu la noi a fost înlesnită și de factorul spiritual local deosebit de însemnat, de religia dacilor, care, prin trăsăturile ei specifice morale, prin unele aspecte ale concepției, se apropia de înalta învățătură creștină. Trăsături și aspirații ale credinței geto-dacilor și-au găsit corespondent și împliniri în creștinism - cu deosebire prin credința puternică în nemurirea sufletului, prin cultivarea virtuților morale, între care cumpătarea și ascetismul”.³

În decursul timpului au fost formulate diferite ipoteze cu privire la esența *spiritului românesc*. Unele dintre ele au așezat structura intimă și organică a ființei noastre etnice într-un context panteist (cerul, pământul, apele etc.), de care „dacia nemuritori erau atât de legați și stăpâniți”. Alte ipoteze au concentrat această moștenire în latura latinizantă, susținând că tot ceea ce este românesc se datorează „romanilor cuceritori și colonizanți, de la care am luat, odată cu civilizația și organizația, și limba, și odată cu ea, sufletul și cultura poporului român”.⁴ Mitropolitul Nestor Vornicescu susține însă că, după retragerea aureliană din anul 256, civilizația daco-romană a continuat să existe, nu datorită unei structuri statale bine definite, ci datorită dimensiunii unitare de crez și viețuire a Bisericii creștine, întemeiate pe aceste meleaguri de Sfântul Apostol Andrei.

Dincolo de acest preambul istoric, cu justificări și note de spiritualitate, se trece efectiv la analiza principalelor însemnări patristice, valorificate în viața Bisericii creștine din arealul daco-roman. Mitropolitul Nestor arată în acest sens că asimilarea primelor traduceri patristice s-a făcut

¹ Dr. NESTOR VORNICESCU, *Primele scrieri patristice în literatura noastră. Sec. IV-XVI*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 1984, 638p.

² IDEM, *Desăvârșirea unității noastre naționale - fundament al unității Bisericii Străbune*, Ed. Mitropolia Olteniei, Craiova, 1988, 668p.

³ IBIDEM, p. 17.

⁴ IOAN GH. SAVIN, *Creștinismul și cultura română*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1944, p. 5-6.